

• درآمد

دکتر احمد دشتی، دکتر رشته تاریخ و رئیس سازمان میراث فرهنگی استان بوشهر است. وی در طول مدتی که ریاست سازمان میراث فرهنگی را بر عهده داشت، با نگاه و ارادت خاص که به حماسه جنوب و شهید رئیس علی دلواری دارد، به فعالیت برای زنده نگاه داشتن یاد این حماسه بزرگ پرداخته است. او که بخش عمده‌ای از اقدامات انجام شده را از یمین توجه و نگاه خاص مقام معظم رهبری و حمایت ریاست محترم جمهور می‌داند، در گفت و گو با شاهد یاران به تحلیل اقدامات و نگرش خود - در مقام یک کارشناس تاریخی - در رابطه با حماسه قیام رئیس علی دلواری می‌پردازد.

گفت و شنود شاهد یاران با دکتر احمد دشتی
رئیس سازمان میراث فرهنگی و گردشگری استان بوشهر

قیامی که موجب سربلندی تاریخ ایران است...

و هماهنگی در عراق را طی می‌کند. به کارگیری بازماندگان شهید رئیس علی دلواری در سازمان از دیگر اقداماتی است که به منظور احترام و حمایت از بازماندگان این شهید بزرگوار صورت گرفته است.

شما هم در رشته تاریخ تحصیل کرده‌اید و هم به لحاظ تاریخی از نزدیک با شرایط و مسائل مختلف آشنایی دارید. فاصله شهر بوشهر تا دلواری که موزه و منزل شهید رئیس علی در آن قرار دارد فاصله کمی نیست، اما براساس بازدیدهای که من از این موزه داشتم، کسی که این فاصله را برای بازدید از موزه طی می‌کند، چیزی به مفهوم موزه - که شما در حد استاندارد از آن یاد می‌کنید - مواجه نمی‌شود. به خوبی مطلع هستم که گردآوری اسناد و مدارکی که برای موزه قابل استفاده باشد کار چندان ساده‌ای نیست اما وقتی جایی را موزه خطاب می‌کنیم انتظارات بازدیدکنندگان هم بالطبع تا حد موزه بالا می‌رود. برای رفع این نواقص و رسیدن به وضعیت مطلوب چه برنامه‌هایی دارید؟

خوشبختانه شعبه اسناد ملی در شهر بوشهر تأسیس شده است تا کلیه اسنادی که جنبه تاریخی دارد از سراسر کشور جمع‌آوری شود. اسناد مربوط به قیام جنوب، در حال حاضر هم در بنیاد ایران‌شناسی شهر بوشهر قرار دارد و هم در مرکز اسناد ملی شهر بوشهر گردآوری شده است.

مصوب می‌شود. از دیگر اقدامات ما در این باره، برگزاری همایش‌هایی بوده است که در سال‌های اخیر شاهد بوده‌اید. چنان که مطلع هستید آخرین همایش و کنگره، به مناسبت هشتادمین سالگرد شهادت شهید رئیس علی دلواری، با همکاری سازمان ملی جوانان و دیگر دستگاه‌های مرتبط انجام شده است.

در نوروز امسال، فقط از منزل و موزه رئیس علی دلواری افزون بر پانصد هزار بازدیدکننده در دلواری داشته باشیم. این آمار بیانگر آن است که معرفی قیام و شخصیت شهید رئیس علی دلواری از زوایای مختلف، در سراسر کشور مفید واقع شده است

از قرار، بانی برگزاری این کنگره سازمان ملی جوانان بوشهر بوده است! سازمان ما اصولاً نقش حمایتی دارد و بخش اجرایی را به لحاظ علمی به دیگر مراکز می‌سپارد. اقدام دیگر، تلاش برای قرار دادن یادواره‌ای بر سر مزار شهید رئیس علی دلواری در نجف اشرف است که در حال حاضر مراحل رایزنی

اصولاً کسانی که به درجه رفیع شهادت نایل می‌شوند اگر چه در راه خدا گام برداشته‌اند، با این همه نمی‌توان منکر موضوع حفظ وطن و ایثارگری آن‌ها در راه ارزش‌های انسانی شد. شما در مرکز حفظ میراث فرهنگی و گردشگری بوشهر قرار دارید، جایی که بهترین امکان برای ترویج فرهنگ و حفظ و اشاعه آن قرار دارد. قاعدتاً حماسه حماسه جنوب و ایثارگری‌ها و شجاعت شهید رئیس علی دلواری از موضوعات بسیار ارزشمندی است که به لحاظ فرهنگی هر ارگان، نهاد و سازمانی در محدوده خود وظیفه دارد در حفظ و اشاعه و معرفی آن کوشا باشد. شما در این سازمان چگونه در این راستا عمل کرده‌اید و چه برنامه‌هایی برای آینده دارید؟

نخستین کاری که در راستای زنده نگاه داشتن قیام رئیس علی دلواری صورت گرفته بازسازی منزل رئیس علی دلواری و تبدیل آن به موزه تاریخی این نهضت بوده است. این برنامه، جزو مصوبات سفر اول ریاست محترم جمهور به استان بوشهر بود و با اعتباری افزون بر ۶۵۰ میلیون تومان به انجام رسید و امروزه به شکل استاندارد اسناد و اشیاء تاریخی مرتبط با قیام، در این مجموعه حفظ می‌شود. این مجموعه که با حضور مهندس مشایی در ۲۱ بهمن ۱۳۸۷ افتتاح شد، به لحاظ گسترده کارهای صورت گرفته از مهمترین اقدامات ما در راستای زنده نگاه داشتن آثار و ابنیه شهید رئیس علی دلواری

- تاریخی گمان می‌کنید با توجه با مجموع آن چه صورت گرفته است، به لحاظ فرهنگی چه معدلی می‌گیریم؟ به هر حال وقتی موضوع نسل جدید و جوان پیش می‌آید بحث حساسیت‌ها و پشتوانه‌های فکری و فرهنگی نیز مطرح می‌شود. بنابراین انتقال فرهنگ ایثار و تدین شخصیت رئیس علی دلواری گامی مهم ارزیابی می‌شود.

به اعتقاد من تمامی حرکت‌هایی که از جنگ جهانی دوم تا به امروز در این وادی اتفاق افتاده متأثر از این قیام، رشادت‌ها، سلحشوری‌ها و روشن‌بینی‌های آن بوده است. شما به خوبی مطلع هستید که استان بوشهر به عنوان یک استان پیشتاز، از جنگ جهانی اول تا موضوع ملی شدن نفت و تا ۱۵ خرداد ۱۳۴۲ و حماسه پیروزی انقلاب اسلامی و هشت سال دفاع مقدس، استانی پر از شور و حماسه بوده و این شور و

روحیه ایثارگری حاصل قیامی است که فرهنگ و اندیشه مردم این خطه را برای همیشه تحت تأثیر قرار داده است. این یک واقعیت ملموس است و امروز به حمد خدا شاهد آن هستیم که مسئولان، این واقعیت ملموس را ارزش نهاده و به طور متمرکز به آن توجه دارند. سفر ریاست محترم جمهور و اختصاص اعتبارهای مالی و پشتیبانی از امور فرهنگی بیانگر این مهم است که می‌توان از این پس با دلی گرم به آینده نگریست. همان

طور که اشاره کردم این موضوع شامل دو بحث سخت افزاری و نرم افزاری می‌شود. در بحث سخت افزاری، سرمایه‌گذاری‌ها ثابت‌تر و ماندگارتر است اما در بحث نرم افزاری به یک سری حرکت و برنامه‌ریزی‌های ادامه‌دار نیاز است. هر نسل، هر سال که می‌گذرد، نیاز به پشتوانه‌های فرهنگی و فکری بیشتری دارد و برنامه‌ها، باید از زوایای مختلف، قابلیت زنده نگاه داشتن، یادآوری و انگیزه‌آفرینی داشته باشند. زنده نگاه داشتن حماسه سردار شهید رئیس علی دلواری می‌تواند بخش مهم و اعظمی از این مهم را به همراه داشته باشد. بنابراین به اعتقاد من از سازمان ما تا وزارت محترم ارشاد، بنیاد افتخارآفرین شهید و تمامی مراکز نهادها و سازمان‌های مختلف لازم است در کنار دولت، اقدامات و فعالیت‌های

در رجوعی که من داشتم هنوز مرکز اسناد ملی شهر بوشهر هیچ سند و مدرک تاریخی در مجموعه خود ثبت نکرده است.

به هر حال این‌ها اقداماتی است که به تدریج انجام می‌شود. انتقال اسناد و مدارک، به مراحل اداری و هماهنگی‌های مختلفی نیاز دارد و به تدریج صورت می‌گیرد. اعتقاد من این است که انصافاً برای معرفی و شناخت قیام جنوب و نقش رئیس علی دلواری، از سال ۱۳۷۲ تا کنون اقدامات و تحقیقات مؤثری برای جستار در زوایای آن صورت گرفته است. این اقدامات که هر دو گستره سخت‌افزاری و نرم‌افزاری را به طور مطلوب دربرمی‌گرفت موجب شد الحمدالله در نوروز امسال، فقط از منزل و موزه رئیس علی دلواری افزون بر پانصد هزار بازدیدکننده در دلوار داشته باشیم. این آمار بیانگر آن است که معرفی قیام و شخصیت شهید رئیس علی دلواری از زوایای مختلف، در سراسر کشور مفید واقع شده است. راهنمایان و کارمندان موزه نیز از افراد با شناختی انتخاب شده‌اند که هنگام بازدید اطلاعات موثق و مرجعی به بازدیدکنندگان بدهند. علاوه بر این، موزه‌ای به نام موزه خلیج فارس هم در شهر بوشهر راه اندازی شده است که فاز یک آن ۲۱ بهمن با حضور مهندس مشایی افتتاح شد. در آنجا هم بسیاری از اسناد و مدارکی که بیانگر زوایای مختلف قیام رئیس علی دلواری باشد، به نمایش گذاشته شده است و علاوه بر این‌ها موزه مردم‌شناسی بوشهر نیز هست که به طور کلی مجموعه‌ای دیدنی و آگاهی بخش است.

به عنوان یک مسؤول و فعال در عرصه فرهنگی

شما به خوبی مطلع هستید که استان بوشهر به عنوان یک استان پیشتاز، از جنگ جهانی اول تا موضوع ملی شدن نفت و تا ۱۵ خرداد ۱۳۴۲ و حماسه پیروزی انقلاب اسلامی و هشت سال دفاع مقدس، استانی پر از شور و حماسه بوده و این شور و روحیه ایثارگری حاصل قیامی است که فرهنگ و اندیشه مردم این خطه را برای همیشه تحت تأثیر قرار داده است.

فرهنگی زیر بنا قرار دهند تا چنین سلحشوری‌ها و حماسه‌هایی برای نسل‌های بعدی و بعدی زنده و جاوید نگاه داشته شود.

البته در خصوص منطقه شما می‌توان بحث تأثیرگذاری بر توریست‌ها را نیز بر این مجموعه اضافه کرد.

اشاره بسیار به موقع و مهمی فرمودید. برگزاری همایش‌ها، کنگره‌ها، میزگردها و چاپ کتاب ویژه‌نامه‌ها بحثی نیست که مثل بحث سخت افزاری بلندمدت باشد، بلکه بحث نرم افزاری محسوب می‌شود و مدام باید تازه و به روز شود. به خصوص که باید با علوم نوین و شرایط روز پیش برود. در بازسازی یک ابنیه تاریخی سعی می‌شود قدمت آن حفظ شود اما در بحث تأثیرات فرهنگی، شرایط و زبان روز از اهمیت بسیار بالایی برخوردار است. من همین جا لازم می‌دانم از عزیزان و بزرگواران بنیاد محترم شهید و از شما فعالان عرصه قلم تشکر و قدردانی

نمایی از تندیس شهید سید علی دلواری.

تغییرات جاری تا در ورودی، شامل تزئینات می‌شود.

ما در محدوده‌ای خاص ناچاریم کار بکنیم. این محدوده به ما اجازه نمی‌دهد محیط وسیع‌تری را در نظر بگیریم، به همین جهت سعی می‌کنیم بنا به شرایط به گونه‌ای بازسازی‌ها را پیش ببریم و برنامه‌ریزی کنیم که لطمه‌ای متوجه موضوع اصلی نشود. به عنوان مثال، از جاده سنگفرش شده استفاده خواهیم کرد. اما کشیدن جاده، ایجاد نمازخانه و احداث پارکینگ به علاوه آب نماها و موقعیت‌های تزئینی از موارد ضروری محسوب می‌شود که باید انجام گیرد. بررسی‌های ما، موقعیت‌هایی را تعریف می‌کنند که به ناچار برای تسهیل بازدید بازدیدکنندگان ضروری است، اما یقیناً کارشناسان ما دغدغه شما برای حفظ موقعیت تاریخی این محیط را نیز در نظر می‌گیرند.

نزدیکی خونی شما به این فرهنگ، آشنایی تان با تاریخ به لحاظ تخصص تحصیلی و درگیری نزدیک شما با اقدامات و سیاست‌هایی که اعمال می‌شود، سه ویژگی عمده‌ای است که باعث می‌شود سؤال آخر را این‌گونه مطرح کنم که؛ درونی‌ترین حس شما نسبت به شهید

اسطوره رئیس‌علی دلواری چیست؟! به دلایلی که اشاره کردید، من هر هفته، حداقل سه بار به دلواری می‌روم و از نزدیک روی کارها نظارت می‌کنم. در طول راه و بازدیدها و ملاقات‌ها، همواره احساس شور و افتخاری دارم که قوی‌ترین احساسات و انگیزه‌ها را برای فراموش کردن خستگی تن و اشتیاق به خدمات هر چه بیشتر، در من برمی‌انگیزد. ملاقات با گل اندام شهیدی نوه رئیس‌علی دلواری و مردم دلواری و محیط دلواری یادآور حماسه‌ها و ایثارگری‌هایی است که امروز وارثان سربلندی‌هایشان، ما هستیم. این احساس کوچکی نیست و من خدا را شکر می‌کنم و از او یاری می‌جویم تا در حریمی که قدم گذاشته‌ام، به بهترین وجه حرکت کنم!

ماجرای دلواری و حماسه مردم جنوب با محوریت شهید رئیس‌علی دلواری، امروزه چون ستاره فروزانی در آسمان کشور می‌درخشد و ما این را مدیون توجه رهبر بزرگوار و ریاست محترم جمهور هستیم که با تأکید بسیار ما را در رسیدن به آن چه مطلوب و شایسته این مردم و تاریخ‌شان است، همراهی و هدایت می‌کنند

برق و دوربین‌ها و تجهیزات از ابزار روز استفاده شده است. تمام این اتفاقات و اقدامات براساس برنامه و بحث‌های کارشناسی روز پیش می‌رود. در حال حاضر نیز مشغول راه‌سازی و ایجاد شرایط مطلوب برای بازدیدکنندگان هستیم. **بله! وقتی به دلواری رفتیم دیدم محوطه جلو منزل شهید در حال ساخت و ساز است. اما معمولاً در این خصوص - که با تغییرات تزئینی روز همراه است - حریمی را در نظر می‌گیرند تا موقعیت تاریخی ابنیه حفظ شود، در حالی**

کنم که با اختصاص دادن نشریه خود به حماسه رئیس‌علی دلواری ما را به بزرگترین شکل یاری می‌کنید تا در این مسیر گام برداریم و امیدواریم این همکاری در معرفی دیگر شخصیت‌ها و شهدای حماسه‌ساز ما هم در آینده نزدیک ادامه یابد. همکاری شما در کنار همکاری نمایندگان محترم مجلس و استاندار محترم این امکان را برای ما به وجود می‌آورد که با دلگرمی بیشتری به برنامه‌های آتی خود فکر کنیم.

یکی از ابعاد تاریخی منطقه که هنوز می‌توان گفت کاملاً زنده است، روایت‌های سینه به سینه بازماندگان محسوب می‌شود. با عنایت به این که گذشت زمان این اسناد زنده را از ما می‌گیرد، آیا هیچ اقدامی برای ثبت و ضبط روایت‌های سینه به سینه شده است؟!

اشاره جالبی است و ما هم سعی کرده‌ایم از این مهم به سادگی نگذریم، اگر چه بنا به موضوعات تاریخی ملاحظاتی هم باید صورت گیرد. به همین دلیل در همایش‌ها و کنگره‌ها سعی شده است با مدیریت افراد تاریخدان و متخصص، از این روایت‌ها هم استفاده شود، به خصوص که اصولاً این روایت‌ها برای مخاطب نیز از شیرینی خاص برخوردار است. با این همه، همان‌طور که عرض کردم بخشی از موضوع به پشتوانه‌های علمی احتیاج دارد که کارشناسان ما در استان این وظیفه را به عهده گرفته‌اند و پیگیر آن هستند. ماجرای دلواری و حماسه مردم جنوب با محوریت شهید رئیس‌علی دلواری، امروزه چون ستاره فروزانی در آسمان کشور می‌درخشد و ما این را مدیون توجه رهبر بزرگوار و ریاست محترم جمهور هستیم که با تأکید بسیار ما را در رسیدن به آن چه مطلوب و شایسته این مردم و تاریخ‌شان است، همراهی و هدایت می‌کنند. امیدواریم ما هم بتوانیم با اقدامات پیگیرانه خود، پاسخگوی این توجه‌ها و هدایت‌ها باشیم.

با موضوع موزه شهید رئیس‌علی دلواری شروع کردیم. در پایان هم به همین موضوع اشاره می‌کنم. همان‌طور که در صحبت‌های خود اشاره کردید، حفظ قدمت و شرایط تاریخی برای ابنیه‌های تاریخی بسیار مهم است، اما از قرار، در بازسازی تغییراتی ایجاد شده است مثل برداشتن دیوار اندورنی خانه که حجاب اهل منزل محسوب می‌شده و طبقه فوقانی آن. آیا این اتفاقات موجب نمی‌شود به روایات تاریخی لطمه وارد شود؟

در بازسازی ابنیه تاریخی دو نظریه وجود دارد؛ یک نظریه معتقد است در بازسازی باید از مصالح متناسب با تاریخ استفاده کرد و نظریه دوم معتقد است از ابزار و مصالح روز هم می‌توان استفاده کرد. ما در بازسازی منزل شهید رئیس‌علی دلواری از هر دو نظریه استفاده کردیم اما به گونه‌ای که لطمه‌ای به شکل و موقعیت تاریخی آن وارد نشود. به عنوان مثال؛ در بازسازی از مصالح آن زمان استفاده کردیم اما در خصوص

